

La Batzucà

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Vall del torrent de Cal Xic-Can Torra. Camps de l'Oliver. SO del terme.
Emplaçament	Camí de can Torra que comença a Les Casetes cap el S. Davant Parcerisses, trencall a l'esquerra.
Alçada:	476
Coordenades:	
Latitud:	41.70811
Longitud:	1.69084
UTM Est (X):	391083
UTM Nord (Y):	4618197

Classificació

Número de fitxa	08178 - 413
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Recentment rehabilitada
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 08177A01000015
Autoria de la fitxa	OPC 2017-2021 F. Xavier Menéndez
Data de registre de la fitxa:	dj., 25/02/2021 - 01:00

Descripció

Casa de pagès de planta rectangular amb planta baixa, planta primera i golfes. La coberta es a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana. Els murs de càrrega són de pedra de bona qualitat (especialment a les cantonades) i estan arrebossats, amb alguns afegits de ciment. Les obertures estan enreixades. Actualment, la casa presenta dos accessos, un a migdia i un a tramuntana. L'edifici mostra dues parts diferenciades. La part antiga és la de migdia. La façana combina arrebossat i pedra vista, amb carreus de bona factura, i presenta una porta rectangular amb una llinda de llosa i brancals arrebossats. A sobre llueix una balconada i finestres amb muntants i llindes de rajola. Potser corresponen a les reformes que va fer en Casajoana de l'Oliver el 1934. Al costat de l'actual porta, més recent, s'endevina l'antic portal, actualment tapiat amb la llinda gravada amb l'any 1851. La façana nord està arrebossada i presenta un portal centrat rectangular estret amb brancals de rajola i amb un balcó a sobre. Als baixos de la part moderna hi havia hagut la quadra i s'hi pot veure la menjadora restaurada. El primer pis estava dedicat a habitatge i en un extrem del balcó de la part nord s'ha conservat la caseta de l'antiga comuna. Hi ha alguns coberts moderns adossats als costats (a llevant i ponent; el de llevant, un gran taller i garatge, es molt gran i fou construït fa uns 10 anys).

Observacions:

El nom és La Betzuca en els mapes i Catàleg de mases. Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 8). No recollida al PEP 1993.

S'hi accedeix des de Les Casetes en direcció sud. A Cal Braquets agafar la carretera o camí de Can Torra: creuat el Torrent de Valldòria, cal seguir vers el sud, direcció Cal Torre del Forn i/o direcció Parcerisses, amb el Torrent de Parcerisses a la dreta. Es troba prop del Torrent de can Xic- Torrent de can Torra, al camí de can Torra, un cop passat Ca l'Oliver i en front de Parcerisses, en un trencall a ma esquerra, a pocs metres del camí.

Inscripció al costat de la porta d'entrada de la façana sud amb la data 1851. Es troba en una gran llosa encastada a la façana, a la dreta de la porta. Es tractaria, segurament, de la llinda in situ de l'antiga porta, ara tapiada (es veu la meitat esquerra de la porta). La llegenda està emmarcada per una sanefa ovalada. Hi diu al centre "Any 1851 Lomas", però als costats hi ha uns signes de mal llegir: una S i un Q(?) a l'esquerra i GAS (?) a la dreta-

Hi ha una pica de pedra a l'entorn, localitzada al fer les obres del cobert.

A pocs metres a llevant de la casa, hi ha una casa nova, aixecada ex novo a la darrera dècada del segle XX, anomenada La Bazuca Nova. Era on hi havia hagut la pallissa de la Betzuca.

Història

Casa del segle XIX, a la que els afegits moderns desvirtuen la fesomia original.

La denominació més antiga de la casa és la Caseta de l'Oliver, però en un document de 1852 ja se l'anomena Vetsuca de l'Oliver, un nom ben estrany que no surt en cap diccionari però que apareix a Rajadell en altres cases a mitjan del segle XIX. El 1860 la Caseta de Parcerisses s'anomenava també Betsuca de Parcerisas i la Casa Nova de can Torre era la Betsuca de can Torre. Pot ser que betzuca signifiqués una caseta de nova construcció vinculada a una masia principal (Molins, 2020:209).

La casa pertanyia als amos del mas Oliver i estava ocupada per llogaters. Com que està al costat llevantí del Torrent de can Xic- Torrent de can Torra, és clar que pertany als dominis de Ca l'Oliver. Potser la van fer construir els amos, o tal vegada fos la casa d'un parcer i que passés a poder de l'amo en abandonar aquest la terra.

Segons Molins (2020:209-10), els primers habitants coneguts de la Caseta de l'Oliver són Josep Calvet, la seva dona, els seus fills i altres persones (notícies de 1837 i de 1842). Entre 1848 i 1850 s'estava a la Caseta el matrimoni Jaume Braquets i Maria, i entre 1852 i 1863 els ocupants eren Salvador Casanovas, un fadrister de l'Oliver i la seva muller Maria Anna, entre d'altres.

El 1868 hi vivien, aparentment, dues famílies: la de Salvador Serra Prat i la de la vídua Maria Puig. A l'entorn de 1870 s'hi instal·là Francesc d'Assís Centelles Vila amb la seva família, procedent de dels molins de Querol de Camps. Pertanyia a una branca lateral dels hereus Centelles de Sant Amanç. El 14 de maig de 1885 es va casar a l'església parroquial amb Maria

Mas, de Claret de Figuerola. La seva llar va ser la Betzuca. El més gran dels fills i hereu, Joan Centellas Mas, es va quedar la casa. Es va casar el 1913 amb Mercè Casajuana Servitja, filla dels masovers del Cortès. Van tenir molts fills. L'hereu, Joan, nat el 1914, es va emboscar durant la guerra civil i va morir de malaltia. Les noies de la Betzuca tenien fama de ser dones de caràcter i tres d'elles van entrar de joves en diferents cases de Fals. El 1923 la Betzuca acollia dues famílies, una a cada pis. Una d'elles era la família Centellas i l'altra estava formada pels

germans Gabriel, Margarida i Isidre Masferrer Munt i el jove Antoni Casanovas Torra, un fill de l'Oliver. El 1931 l'amo de la casa, Ignasi Casanovas de l'Oliver, va demanar a Joan Centellas que abandonés la casa, però s'hi va negar. Es diu que el 1934 l'amo va ensorrar part de la casa, que estava molt malament, i la va refer. Llavors va canviar els tractes amb els llogaters i els va exigir un lloguer més alt. Mercè Casajoana, ja vídua, va seguir a la casa fins la seva mort. La casa va quedar uns anys buida i després fou comprada per Francisco Rico Escobar i Maria Jesús Laborda Heredia. Aquests, el 1987, se la van revendre a dos matrimonis, que pujaven a la casa els caps de setmana, i aquests la van vendre, el 1994, a l'actual propietari. La inscripció que proporciona una llinda reaprofitada que du la data 1851 es difícil d'interpretar, per que sembla que mostra un cognom, Lomas, que no concorda amb els ocupants de la casa.

Bibliografia

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. Pp 209-210
Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014

